

Toimivad ventilatsiooni lahendused. Ventilatsioonisüsteemide käivitamine ja seadistamine/automaatika.

Aivar Paabo / Alan Ingel

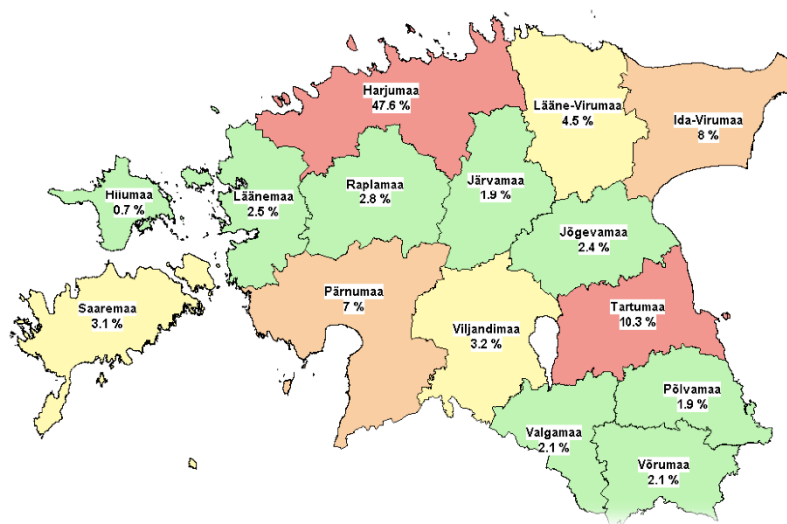
03.11.2016

www.energiahaldur.ee | www.profener.ee

Eesti nagu Saksa linn Düsseldorf Ligikaudu 1,3 miljon inimest

- ▶ Temperatuuride vahe 60 °C/a
- ▶ 365 päeva/aastas
- ▶ Kütteperiood u 230 päeva/aastas
- ▶ Keskmine eramu: 20 000 kWh/a
- ▶ Korrusmajades 600 - 700 MWh/a
- ▶ 120 000 eramut
- ▶ 40 000 on valmis ja teevad muutusi vastavalt võimalustele (e.a 1960)
- ▶ 40 000 ei ole täna võimelised investeerima (vanad omanikud, puuküttel)
- ▶ Lisaks 20 000 korrusmaja, millest renoveeritud **alla 1000**

Korrusmaja 60 korteriga

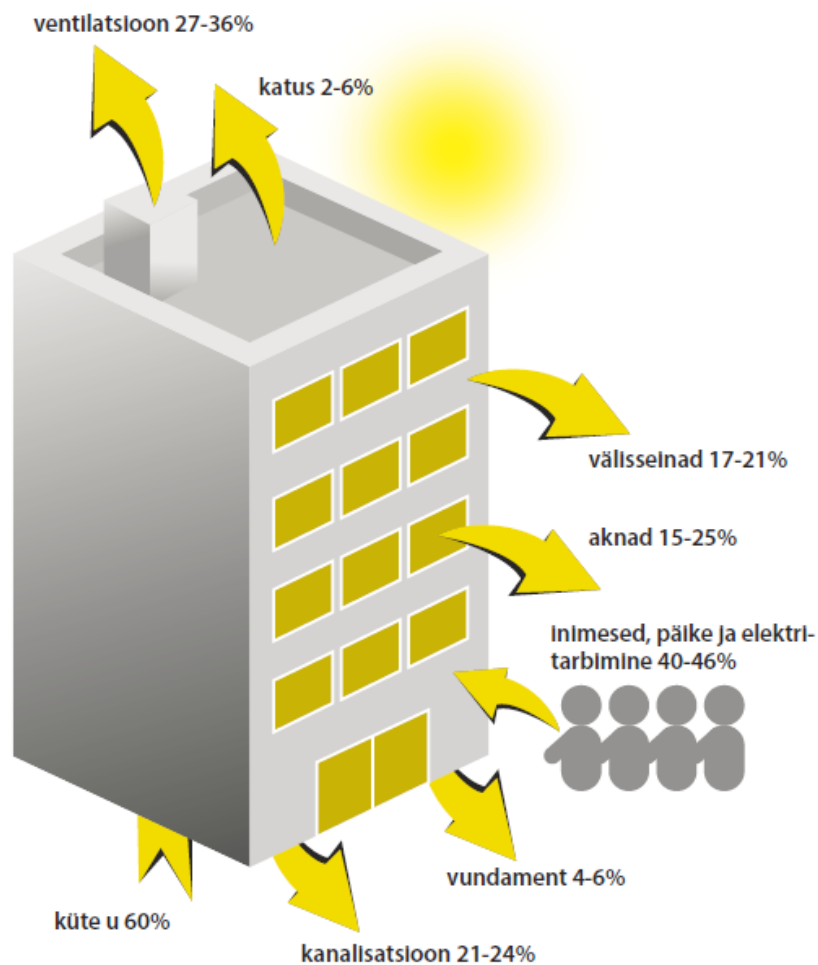

Kuud (2009)	Soojusenergia [MWh]
Jaanuar	96,00
Veebruar	100,00
Märts	95,00
Aprill	60,00
Mai	34,00
Juuni	22,00
Juuli	18,00
August	19,00
September	20,00
Oktoober	63,77
November	82,00
Kokku	713,77

► Kaugküte ~70 - 90 €/MWh

Mida tähendab küttekulu, kuhu lahkub soojus? I

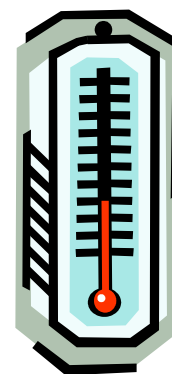

Mida tähendab küttekulu, kuhu lahkub soojus? II

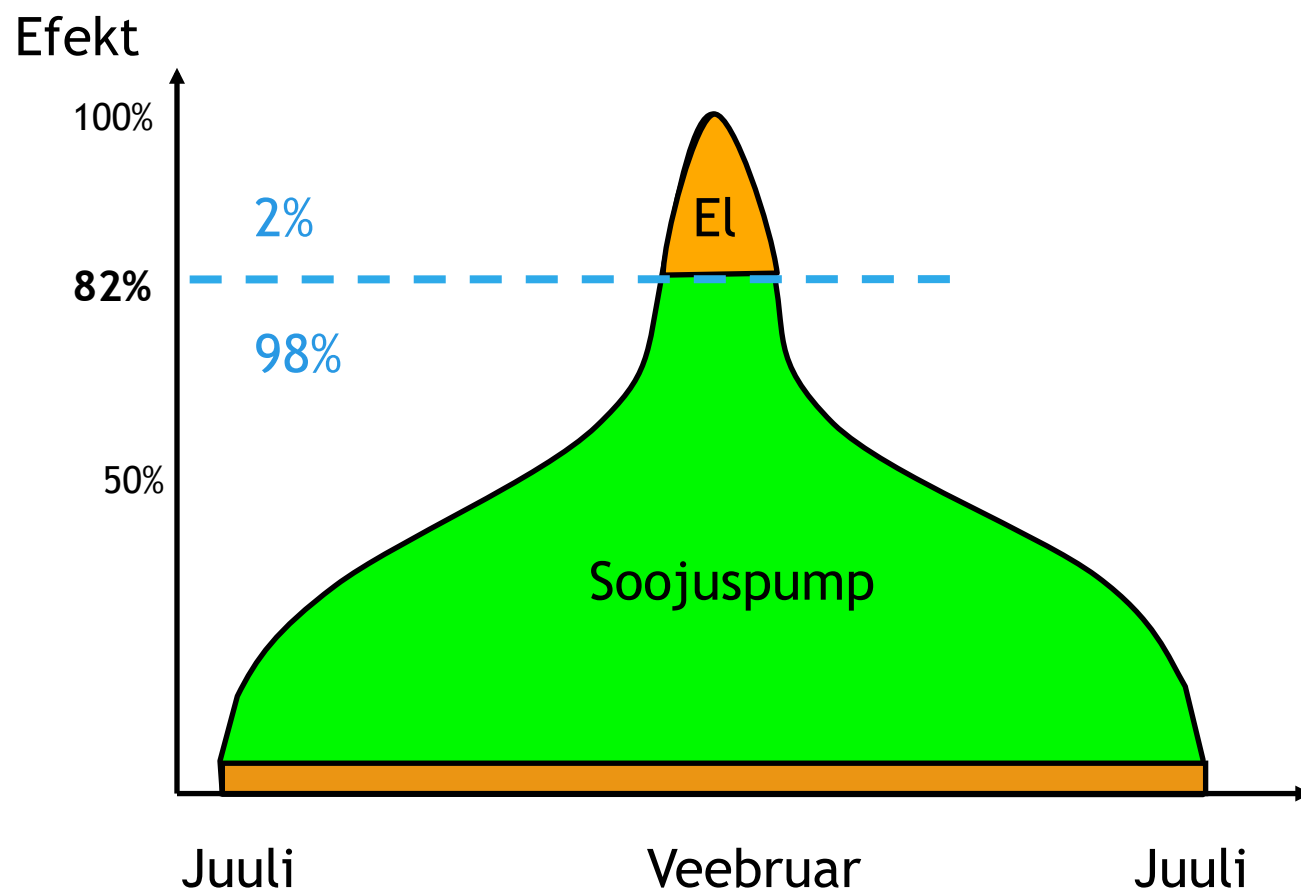
- ▶ Soojuskoormus = võimsus mida vajame, maja kütteks pakaspäevadel
- ▶ DUT = Dimensionerande utomhustemperatur
- ▶ Välistemperatuur projekteerijatele

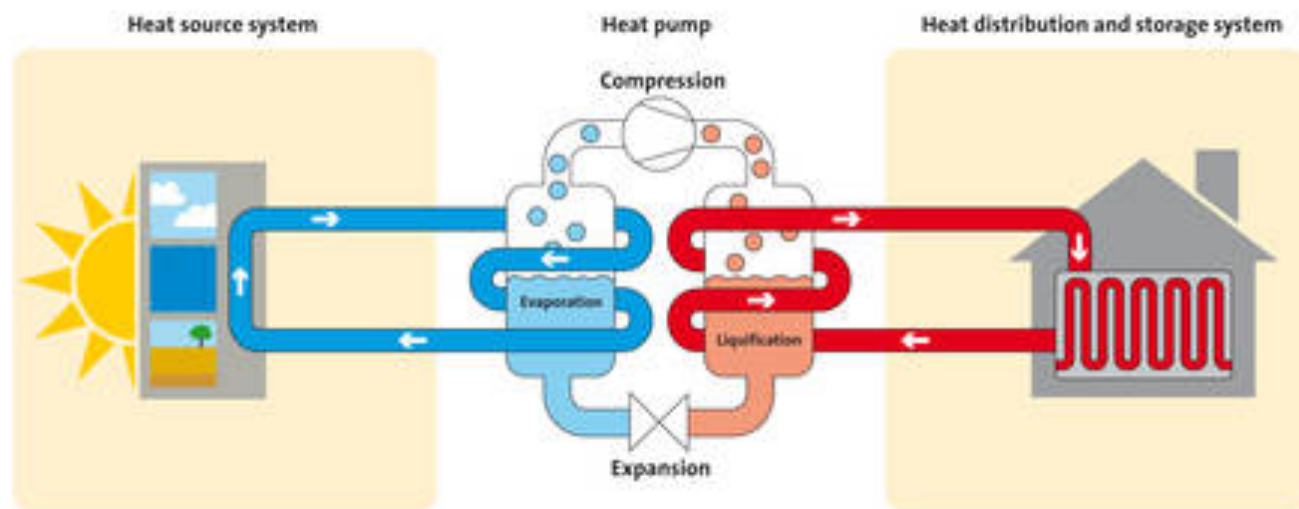
-20°C

Mida tähendab küttekulu, kuhu lahkub soojus? III

Soojuspump (www.ehpa.org)

Soojuspump

- ▶ Kõik teavad, et vesi keeb temperatuuril 100°C!
- ▶ Kuid kas see on alati nii?

15°C

0,02bar

Vaakum

80°C

0,5bar

5000m

100°C

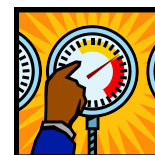
1bar

normaalne

120°C

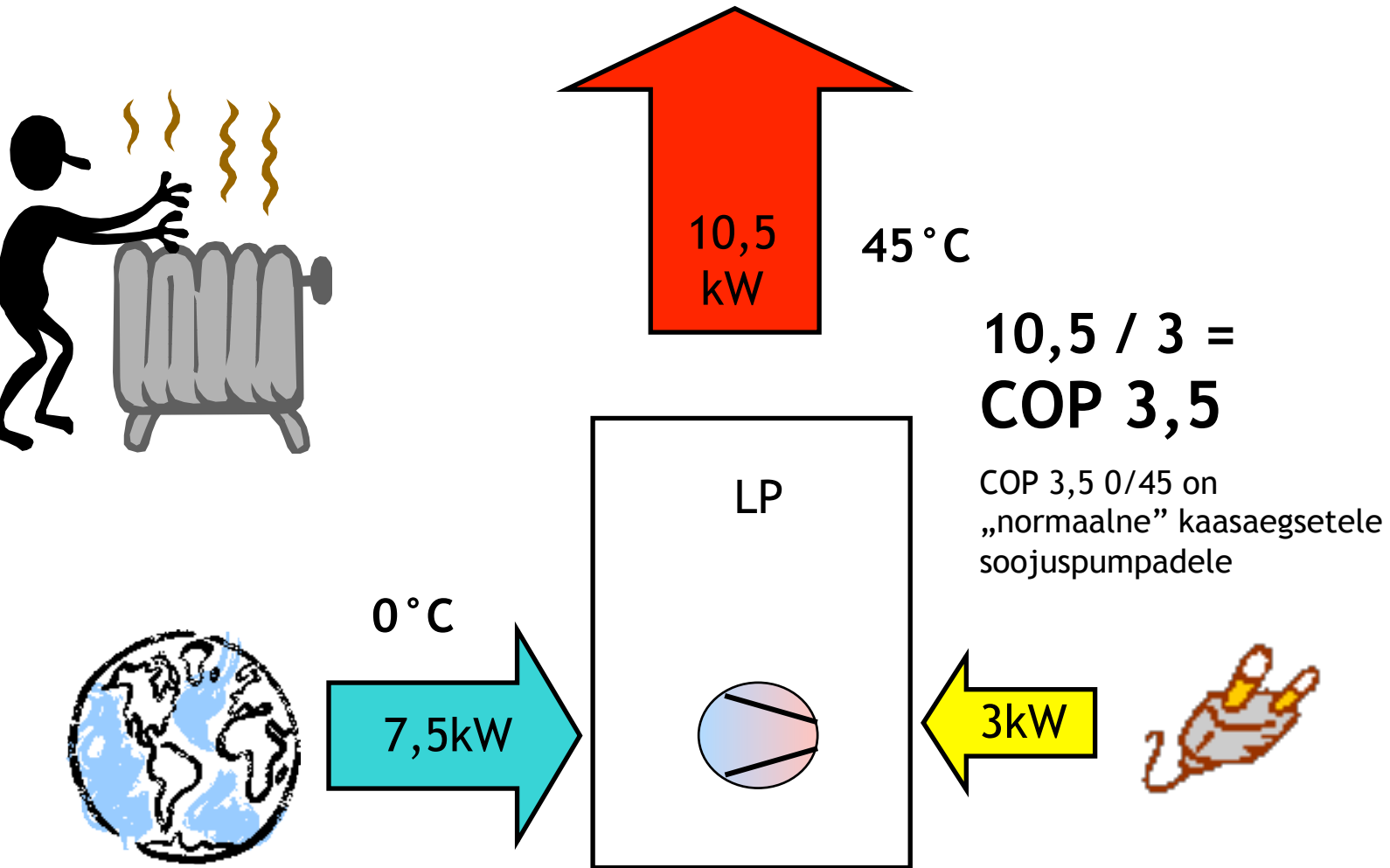
2bar

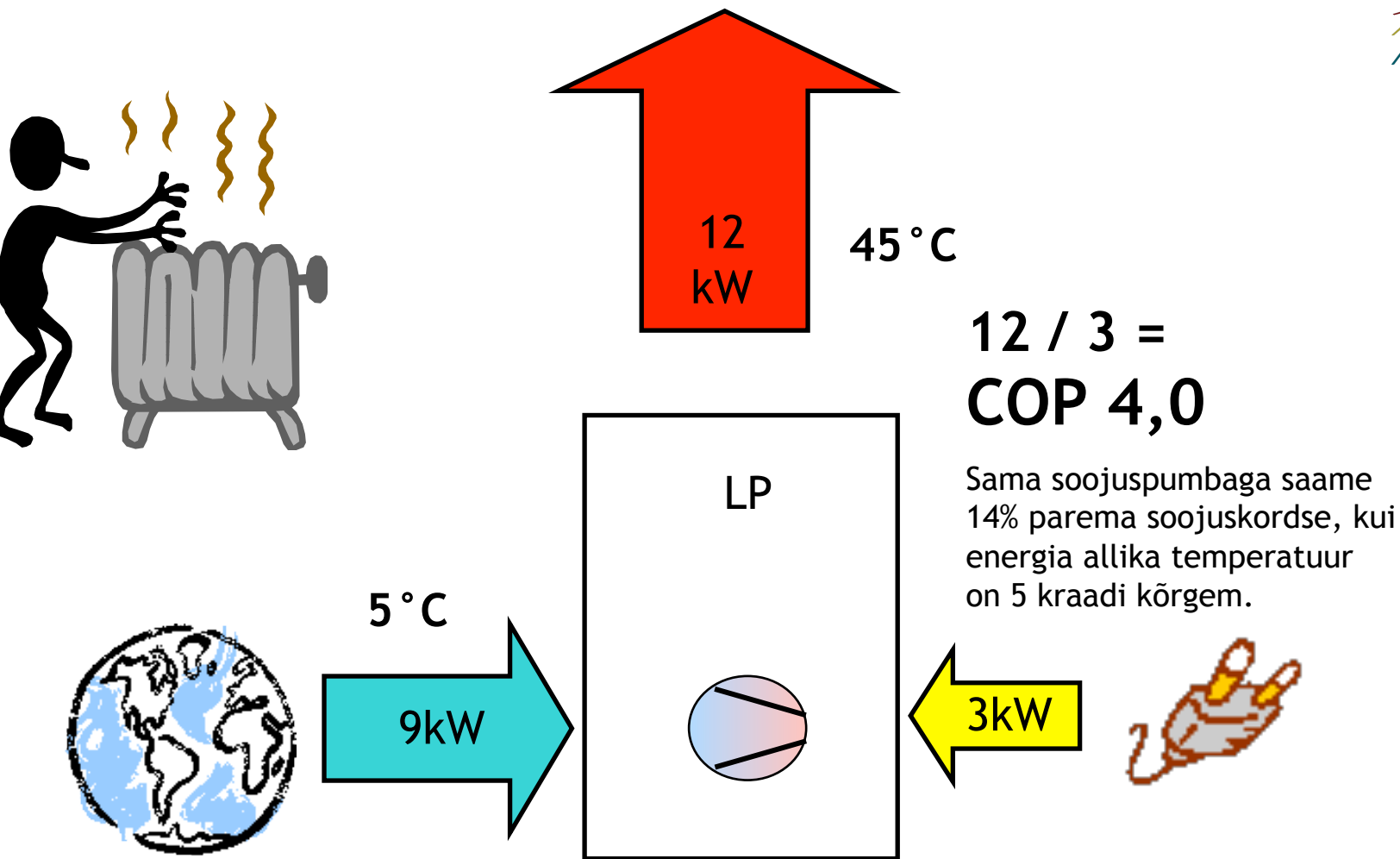
200°C

15bar

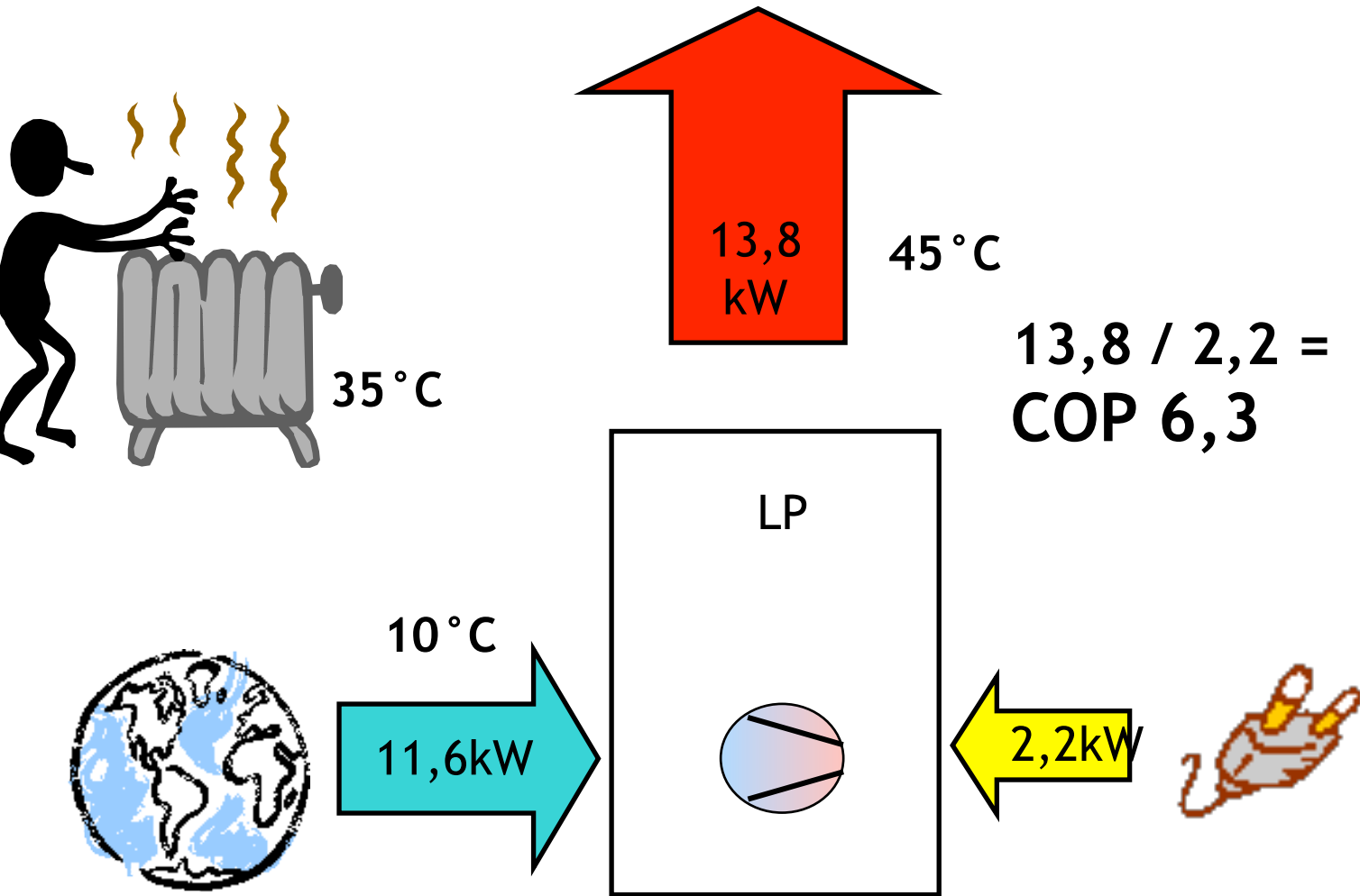
COP - Coefficient of performance I

COP - Coefficient of performance II

COP - Coefficient of performance II

COP - Coefficient of performance III

KBI / VBU	~COP
0°/35°	4,8 (480%)
0°/45°	3,8
0°/55°	3,0
0°/60°	2,6
0°/65°	2,3

Miks? Ventilatsioon! 1

- ▶ Inimene võib elada söömata 3 nädalat
- ▶ Ilma veeta 3 päeva
- ▶ Ilma õhuta 3 minutit
  - ▶ Õhku vajame me kogu aeg
  - ▶ elu jooksul hingab inimene 500 000 000 (500 miljonit) korda
    - ▶ sellest 2/3 siseruumides

Haiges majas elava inimese sümptomid

- ▶ Silmade, nina ja kurgu ärritus
- ▶ Limaskestade kuivus
- ▶ Naha lööbed ja kuivus
- ▶ Vaimne väsimus ja pidev üldine halb enesetunne

Standardid?

- ▶ $X/ 0,35 \text{ l/s m}^2$ pindala
- ▶ = 0.5 õhuvaetus / h
- ▶ Kas on mõni maja kus ei ole kööki või WC-d?

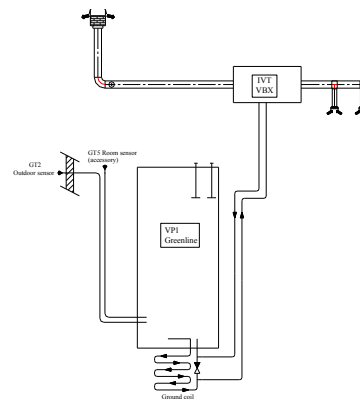
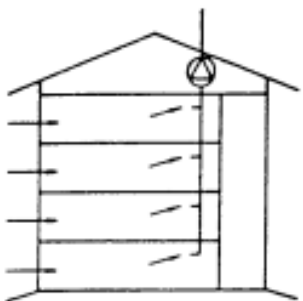
- ▶ Köök: 10,0 l/s
- ▶ WC: 10,0 l/s
- ▶ Miinimum: 20,0 l/s

- ▶ See standard on juba jõus 1 jaanuar 1976 !

Millised on lahendused?

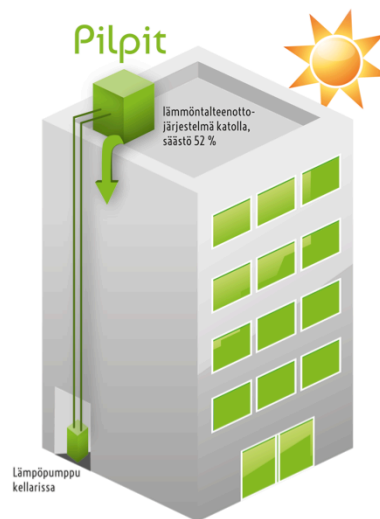
- ▶ Uute ehitiste puhul määrab projekt
- ▶ Renoveeritavas majas, kui maja soojustatud:
  - ▶ Loomulik ventilatsioon ei ole piisav, tekib niiskus ja hallitus
  - ▶ Mehhaaniline väljatõmme on kulukas
  - ▶ Üks lahendus on ventilatsioonist soojustagastus soojuspumba abil
- ▶ Ventilatsioon lahendatakse soojusvaheti ja soojuspumba abil.
  - ▶ Värske õhk võetakse kas akendest või seintesse puuritud aukudest Fresh ventiilide abil.

Ventilatsiooni soojuspump

- ▶ Energiaallikaks soojuspumbale on väljaventileeritav õhk, mis aastaringelt: +22 kuni 24°C
- ▶ Ventilatsioonis olev soojusenergia rakendatakse vedelik/vesi soojuspumpade abil:
  - ▶ küttesse
  - ▶ tarbevette
  - ▶ tarbevee tsirkulatsiooni
  - ▶ tööstuses võib olla palju muid kuuma vee tarbijaid

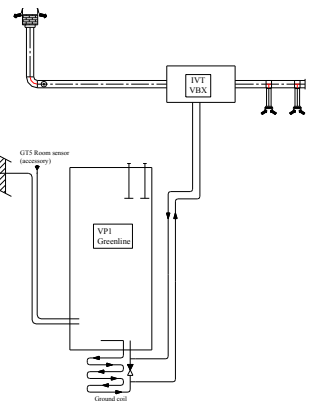

Kombineeritud lahendused

► Lisaenergia allikateks soojuspumbale:

- Välisõhk
- Kanalisatsioon
- Puuraugud
- Maapind
- Veekogu

Hooldus/teenindus

- ▶ Tüüpiline soojussõlmest saadav informatsioon millega opereerib hooldus:
- ▶ Kontrollerist:
  - ▶ Välistemperatuur
  - ▶ Tarbevee ringi minev temperatuur
  - ▶ Kütteringi minev temperatuur
  - ▶ Soojusköver, tavaliselt 3 punkti
- ▶ Lisaks:
  - ▶ Kaugkütte soojusarvestist saadav informatsioon
- ▶ **Kas see on piisav?**

Hooldustöö

TÄNA	HOMME	ÜLEHOMME
VIGADEL PÕHINEV	ENNETATAV	PLANEERITAV
Seadmete parandamine toimib Reklamatsiooni põhimõttel. Alati "avarii" olukord Vigade parandus on "üllatavalt" kallis.	Seadmete parandamine toimib ennetatavalt. Seadmete tööd analüüsitakse igapäevaselt ja valmistatakse aegsasti seadme parandamisele / vahetusele Vigade parandus on odav	Seadmete parandamine toimib planeeritult. Seadmete tööd analüüsitakse eelmise aasta lõikes. Seadmete tehnilised näitajad on salvestatud serverisse. Prognoositav seadmete elukaar ja tehniliste parameetrite kaudu toimivuse ja efektiivsuse analüüs Vigade parandus on planeeritav
Järelseadistamist ei tehta, kuna Puudub operaatori teenus. Soovitud resultaat jääb saavutamata või osutub kalliks	Järelseadistamine on iseenesest mõistetav, kuna see kuulub operaatori töö kohustuste hulka. Soovitud resultaat saavutatakse	Järelseadistamine on iseenesest mõistetav. Seadme vahetamine on alati õige vajaduse järgi Soovitud resultaat saavutatakse Energia kasutamise efektiivsus paraneb.

Ülekütmine

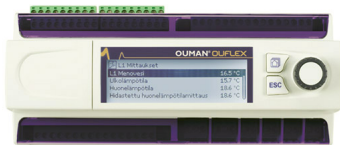

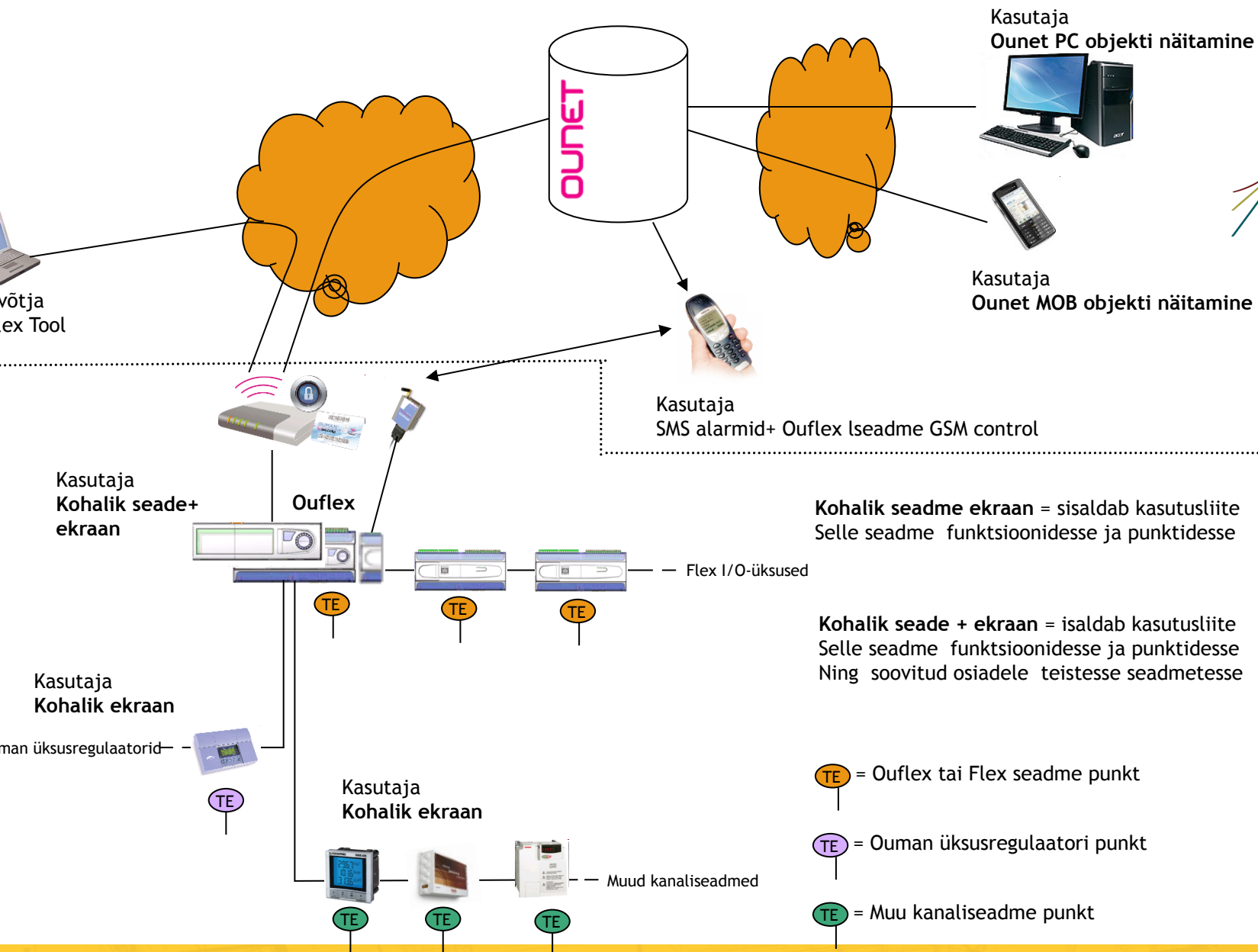
- ▶ Rusikareeglid:
  - ▶ 4 kraadi pealejooksu temp. = 1 kraad toasooja
  - ▶ **1 KRAAD TOASOOJA = 5% SOOJUSBILANSIST**
  - ▶ Reeglina köetakse üle temperatuurivahemikus 10 - 0°C (välistemperatuuril)
- ▶ Mida tähendab 1 kraad kortermajas? Näide:
  - ▶ Korrusmaja Tartus: 200 kW tarbevee kulu 120 mWh aastas
  - ▶ Keskmine temperatuur korterites: 23 kraadi
  - ▶ Energia kulu: 653 140 kWh aastas
- ▶ Kui langetada temperatuuri tubades **1 kraadi** võrra, siis säästame:
  - ▶ Energiakuludes umbes 25 760 kWh aastas
  - ▶ **Kui küte maksab 80 €/mWh, siis rahaline sääst on 2060 € !!!**

Uued elukutsed ja tööriistad I

- ▶ Energiahaldur
- ▶ Operaator programmeerija
- ▶ Tööriistad:
  - ▶ Vabalt programmeeritavad kontrollid
  - ▶ Internetipõhine haldus/hooldus automaatika

Kohalik seadme ekraan = sisaldab kasutusliite
Selle seadme funktsioonidesse ja punktidesse

Kohalik seade + ekraan = isaldab kasutusliite
Selle seadme funktsioonidesse ja punktidesse
Ning soovitud osiadele teistesse seadmetesse

TE = Ouflex tai Flex seadme punkt

TE = Ouman üksusregulaatori punkt

TE = Muu kanaliseadme punkt

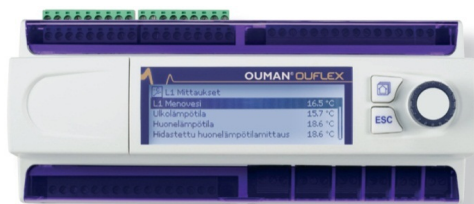
Ouflex seade, vabalt programmeeritav juhtautomaatika

- ▶ Ouflex seade on Ouflex tööstusautomaatika süsteemi „ajud ja närvisüsteem”
- ▶ Süsteem on modulaarselt laiendatav
- ▶ Välistele I/O laiendusüksustele lisatakse vajadusel Ouflex seadme sisesed
- ▶ Ka Ouman üksusregulaatori ja muude seadmete mõõtmis- ja juhtpunktid on liidetavad süsteemi kanalite kaudu
- ▶ Arvutis programmeeritakse seade vastavalt kliendi soovile
- ▶ Seadmel on mõõtmis-, juhtimis-, reguleerimis- ja alarmfunktsioonid, Ouflex seade sooritab need iseseisvalt
- ▶ Seadme kohalikule ekraanile tuuakse kliendiversiooni seaded ja vajalik informatsioon
- ▶ Kommunikatsioonivahendite abil ühendatakse Ouflex seade Ounet keskkonda ja vajadusel ka näiteks nutitelefoni

Ouflex seade, GSM-control

- ▶ Varukasutusühenduse ning kiirete alarmide siirdamiseks
- ▶ Varukasutus:
  - ▶ Funktsioon põhineb võtmesõna küsimustel, vastustel ja nende muutmisel ja tagasi saatmise
- ▶ Alarmide siirdamised:
  - ▶ Saadab alarmsõnumi sõltumatult, määratletud tel.
  - ▶ Võetakse kasutusele Ouflex Tool programmiga

Automaatika Center OÜ

- ▶ 1. Energiahalduslepingud
- ▶ 2. Oumani tooted
- ▶ 3. Projekteerimine?

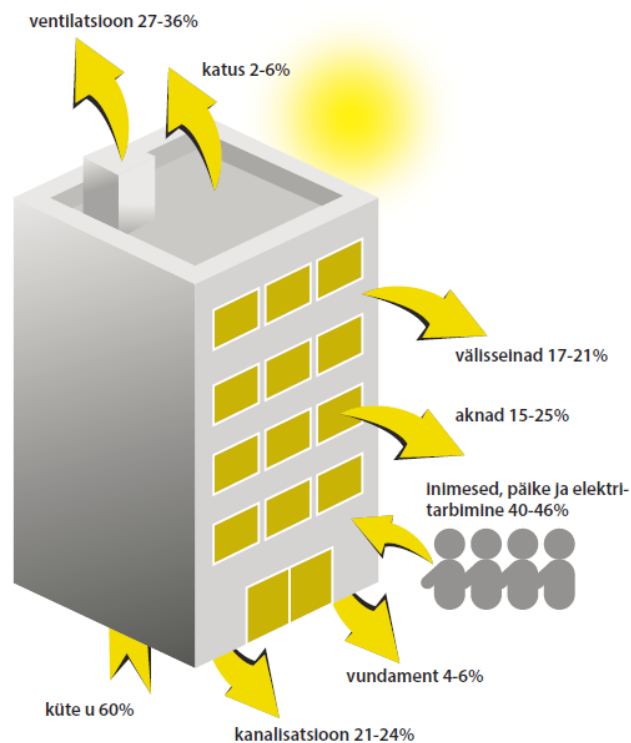
Energiahaldur

▶ Ettevõtte pakub energiahalduse terviklahendust, mis koosneb alljärgnevast:

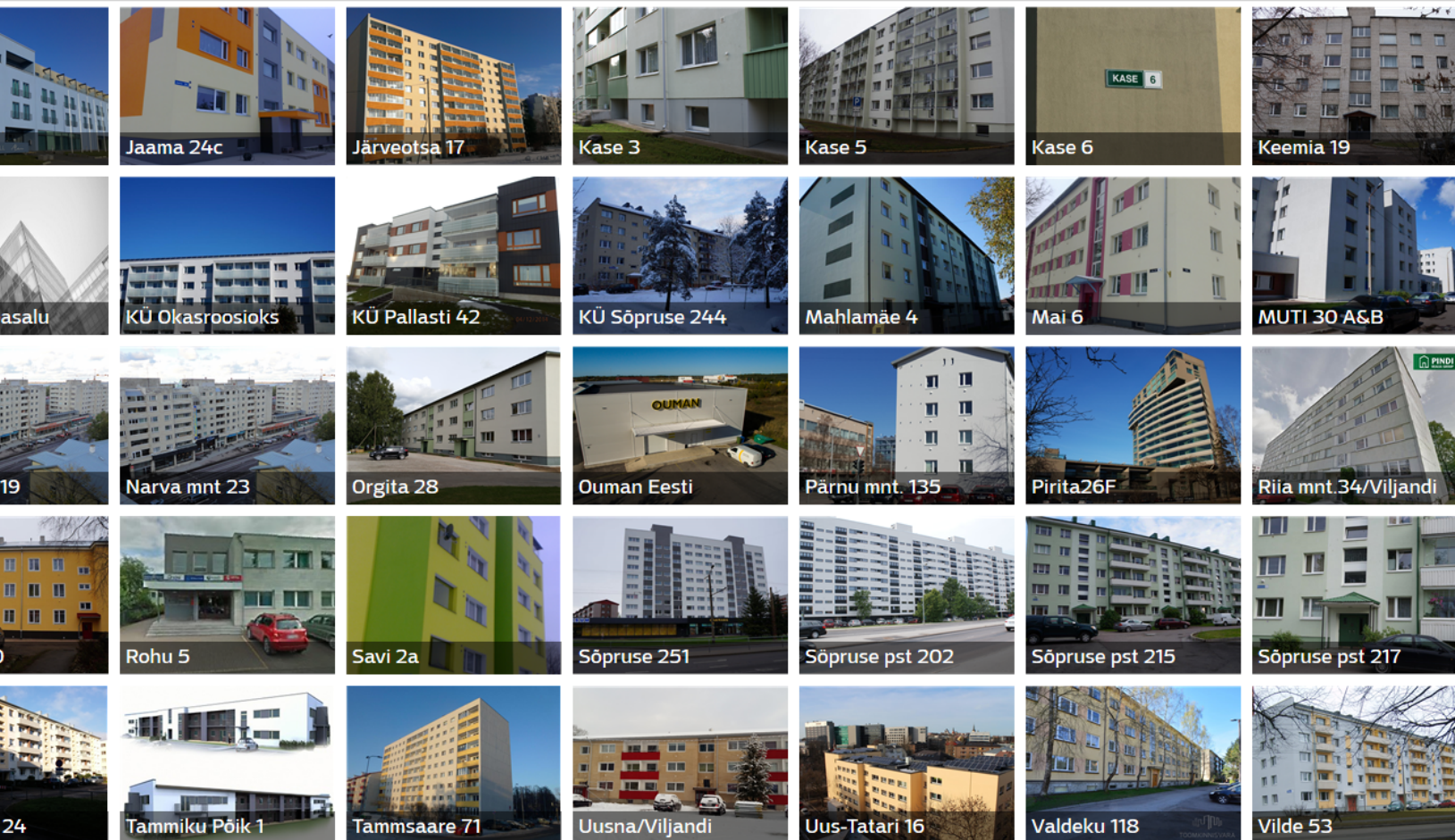
- ▶ Kinnistu/hoone säästukaardistus
- ▶ Aruande koostamine praegusest kinnistu olukorrast
- ▶ Hooneautomaatika paigaldamine
- ▶ Küttesüsteemi seadistustööd
- ▶ Jälgimine ja aruandlus saavutatud kokkuhoiust

▶ Kliendile:

- ▶ Ligipääs *Ounet* keskkonda
- ▶ Igakuised raportid (nädal?)
- ▶ Kohesed veateated (SMS/e-post)
- ▶ Operaatori teenus

Kliendid

Ounet veebikeskkond

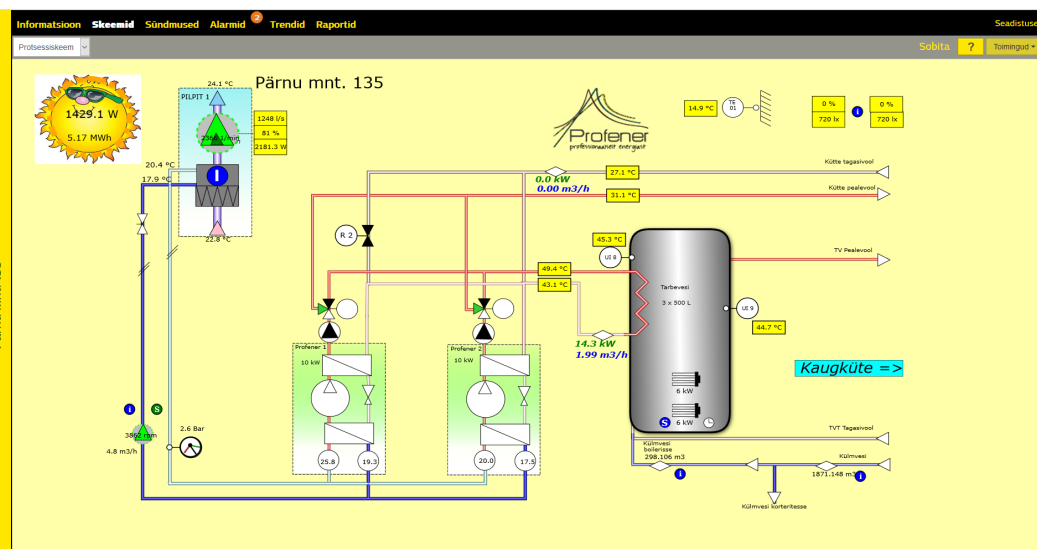
- ▶ Innovatiivne tööstusautomaatika juhtimis- ja haldamissüsteem veebis
- ▶ Ounet server on jätkuvas ühenduses objektidega
- ▶ Üks aadress - üks kasutajatunnus - kõik objektid!
- ▶ Juhtimine ja teenindus on internetipõhine
- ▶ www.ounet.fi

Kuu:	Juuli				
Arvesti näidud:	1.7.2016	00:00	29.8.2016	23:01	Taasta
Tallinn Pärnu mnt. 135	Algus	Lõpp	Kokku		
SP tootang küttesse	9.62 MWh	9.64 MWh	0.02 MWh	-	0.2 %
SP tootang sooja vette	13.38 MWh	21.44 MWh	8.06 MWh	-	95.4 %
Kaugküte	3.06 MWh	3.43 MWh	0.37 MWh	-	4.4 %
Soojusenergia kokku	26.06 MWh	34.51 MWh	8.45 MWh	-	100 %
Päikeseelektri müük	-	1036.40 kWh	1036.40 kWh	-	
Päikeseelektri omatarve	2.50 MWh	5.20 MWh	2.70 MWh		
Päikeselekter kokku	2.49 MWh	5.17 MWh	2.68 MWh	100%	
Soojustagastusele kulunud elekter	8.19 MWh	13.24 MWh	5.05 MWh		
Hoone üdelekter	9.91 MWh	13.90 MWh	3.99 MWh		
Reklaami valgustusele kulunud elekter					
Kommunaalelekter kokku	9.91 MWh	13.90 MWh	3.99 MWh	100%	
Soojendatav vesi	183.348 m3	298.105 m3	114.757 m3	8.2 %	
Üldvesi kokku	286.750 m3	1573.042 m3	1286.292 m3	91.8 %	
Tarbevesi kokku	470.098 m3	1871.147 m3	1401.049 m3	100%	
Energiat ventilatsioonist			8.08 MWh		
Sellele kulunud elektrienergia			5.05 MWh		
COP			1.6		
"Tasuta" energiat ventilatsioonist		3.03 MWh	-	37.5 %	

Taie EnergiaHaldur,

Profener OÜ | Sõpruse pst. 151A | 13417 Tallinn
Tel: +372 600 8936
Email: info@profener.ee
Ouman helpdesk 600 8936

KÜ Okasroosioks

- ▶ R tee 8, Viimsi
- ▶ Esmasosine kasutus 1983
- ▶ Ehitisealune pind 1 924 m²
- ▶ Süsteem käivitati 10.07.2014
- ▶ 2015. aastal toodeti soojuspumpadega küttesse 106 MWh, tarbevette 62 MWh, summaarseks toodanguks 168 MWh
- ▶ Soojustagastussüsteem tarbis 2015. aastal 65 MWh elektrit
- ▶ Kaugküttesoojust tarbiti 2015. aastal 104 MWh
- ▶ Enne renoveerimist 2013. aastal oli soojuse tarbimiseks 401 MWh, kaugküttesoojuse tarbimine vähenes 74%
- ▶ Soojustarve 2015. aastal 272 MWh, millest soojus-pumpadega toodeti 62%, hoone soojustarve vähenes renoveerimisega 32%
- ▶ Viiekorruseline elamu
- ▶ Suletud netopind 3 959 m²
- ▶ Hoone maht 12 551 m³

Järveotsa tee 17

- ▶ Järveotsa tee 17, Haabersti, Tallinn
- ▶ Üheksakorruseline elamu
- ▶ Esmane kasutus 1979
- ▶ Suletud netopind 4 880 m²
- ▶ Ehitisealune pind 594 m²
- ▶ Hoone maht 15 640 m³
- ▶ Süsteem käivitati 27.09.2012
- ▶ 2015. aastal toodeti soojuspumpadega küttesse 85 MWh, tarbevette 96 MWh, summaarseks toodanguks 181 MWh
- ▶ Soojustagastussüsteem tarbis 2015. aastal 74 MWh elektrit
- ▶ Kaugküttesoojust tarbiti 2015. aastal 281 MWh
- ▶ Enne renoveerimist 2011. aastal oli soojuse tarbimiseks 706 MWh, kaugküttesoojuse tarbimine vähenes 60%
- ▶ Soojustarve 2015. aastal 462 MWh, millest soojus-pumpadega toodeti 39%, hoone soojustarve vähenes renoveerimisega 35%

Sõpruse pst 202

- ▶ Sõpruse pst 202, Mustamäe, Tallinn
- ▶ Üheksakorruseline elamu
- ▶ Esmane kasutus 1970
- ▶ Suletud netopind 13 076 m²
- ▶ Ehitisealune pind 1 710 m²
- ▶ Hoone maht 49 623 m³
- ▶ Süsteem käivitati 14.11.2012
- ▶ 2015. aastal toodeti soojuspumpadega küttesse 409 MWh, tarbevette 247 MWh, summaarseks toodanguks 656 MWh
- ▶ Soojustagastussüsteem tarbis 2015. aastal 237 MWh elektrit
- ▶ Kaugküttesoojust tarbiti 2015. aastal 410 MWh
- ▶ Enne renoveerimist 2011. aastal oli soojuse tarbimiseks 1 673 MWh, kaugküttesoojuse tarbimine vähenes 75%
- ▶ Soojustarve 2015. aastal 1 066 MWh, millest soojus-pumpadega toodeti 62%, hoone soojustarve vähenes renoveerimisega 36%

E. Vilde tee 53

- ▶ E. Vilde tee 53, Mustamäe, Tallinn
- ▶ Ehitisealune pind 1 421 m²
- ▶ Viiekorruseline elamu
- ▶ Süsteem käivitati 01.01.2014
- ▶ 2015. aastal toodeti soojuspumpadega küttesse 266 MWh, tarbevette 231 MWh, summaarseks toodanguks 497 MWh
- ▶ Soojustagastussüsteem tarbis 2015. aastal 184 MWh elektrit
- ▶ Kaugküttesoojust tarbiti 2015. aastal 141 MWh
- ▶ Enne renoveerimist 2013. aastal oli soojuse tarbimiseks 790 MWh, kaugküttesoojuse tarbimine vähenes 82%
- ▶ Soojustarve 2015. aastal 638 MWh, millest soojus-pumpadega toodeti 78%, hoone soojustarve vähenes renoveerimisega 19%

J. Sütiste tee 24

- ▶ J. Sütiste tee 24, Mustamäe, Tallinn
- ▶ Esmane kasutus 1969
- ▶ Ehitisealune pind 676 m²
- ▶ Süsteem käivitati 22.08.2014
- ▶ 2015. aastal toodeti soojuspumpadega küttesse 113 MWh, tarbevette 120 MWh, summaarseks toodanguks 233 MWh
- ▶ Soojustagastussüsteem tarbis 2015. aastal 80 MWh elektrit
- ▶ Kaugküttesoojust tarbiti 2015. aastal 70 MWh
- ▶ Enne renoveerimist 2013. aastal oli soojuste tarbimiseks 417 MWh, kaugküttesoojuste tarbimine vähenes 83%
- ▶ Soojustarve 2015. aastal 303 MWh, millest soojus-pumpadega toodeti 77%, hoone soojustarve vähenes renoveerimisega 37%

KÜ Sõpruse pst 244

- ▶ Sõpruse pst 244, Mustamäe, Tallinn
  - ▶ Esmane kasutus 1966
  - ▶ Ehitisealune pind 676 m²
  - ▶ Süsteem käivitati 01.11.2011
  - ▶ 2015. aastal toodeti soojuspumpadega küttesse 163 MWh, tarbevette 62 MWh, summaarseks toodanguks 195 MWh
  - ▶ Soojustagastussüsteem tarbis 2015. aastal 68 MWh elektrit
  - ▶ Kaugküttesoojust tarbiti 2015. aastal 153 MWh
  - ▶ Enne renoveerimist 2010. aastal oli soojuse tarbimiseks 528 MWh, kaugküttesoojuse tarbimine vähenes 71%
  - ▶ Soojustarve 2015. aastal 348 MWh, millest soojus-pumpadega toodeti 56%, hoone soojustarve vähenes renoveerimisega 34%
- ▶ Viiekorruseline elamu
  - ▶ Suletud netopind 3 519 m²
  - ▶ Hoone maht 10 698 m³

Sõpruse pst 251

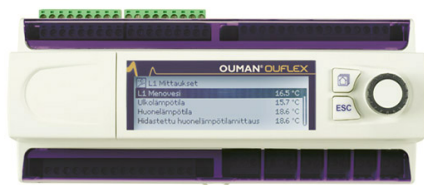
- ▶ Sõpruse pst 251, Mustamäe, Tallinn
- ▶ Üheksakorruseline elamu
- ▶ Esmane kasutus 1972
- ▶ Suletud netopind 4 809 m²
- ▶ Ehitisealune pind 1 011 m²
- ▶ Hoone maht 19 084 m³
- ▶ Süsteem käivitati 08.12.2013
- ▶ 2015. aastal toodeti soojuspumpadega küttesse 128 MWh, tarbevette 75 MWh, summaarseks toodanguks 203 MWh
- ▶ Soojustagastussüsteem tarbis 2015. aastal 76 MWh elektrit
- ▶ Kaugküttesoojust tarbiti 2015. aastal 170 MWh
- ▶ Enne renoveerimist 2012. aastal oli soojuse tarbimiseks 795 MWh, kaugküttesoojuse tarbimine vähenes 79%
- ▶ Soojustarve 2015. aastal 373 MWh, millest soojuspumpadega toodeti 54%, hoone soojustarve vähenes renoveerimisega 53%

Renoveerimise koolitus- ja infokeskus

- ▶ Oleme avanud uue renoveerimise koolitus- ja infokeskuse aadressil:
  - ▶ Sõpruse pst. 202
- ▶ Koolitusele registreerimine tel: 5620 4545 või e-post: info@profener.ee
- ▶ Tere tulemast!
- ▶ www.energiyahaldur.ee/koolituskeskus
- ▶ www.profener.ee

Täna tähelepanu eest!

Aivar Paabo

+372 5620 4545 | info@profener.ee

www.energiahaldur.ee

www.profener.ee

